



## SAARISTON KEHITTÄMISTOIMENPITEET ÅTGÄRDER ATT UTVECKLA SKÄRGÅRDEN

SIPOON SAARISTOVALTUUSKUNTA - SIBBO SKÄRGÅRDSDELEGATION

25.10.2022

## SAARISTON KEHITTÄMISTOIMENPITEET – ÅTGÄRDER ATT UTVECKLA SKÄRGÅRDEN

### A ELÄVÄN SAARISTON EDISTÄMINEN

- 1.. Saaristolisen käyttö saariston kehittämiseen
- 2.. Saaristopäivän vietto
- 3.. Koululaisten saaristoretket
- 4.. Saariston palvelujen kehittäminen
- 5.. Uudet asukkaat

### B KAAVOITUS - PLANLÄGGNING

- 6.. Saariston ja rannikon osayleiskaavan päivittäminen
- 7.. Saariston rooli kunnan kokonaissuunnittelussa
- 8.. Rannikkoalueiden rakentamisen vaikutukset

### C JÄTEHUOLTO

- 9.. Keräyslautta Otto - kaksi vuoroa vuodessa
- 10.. Säännöllisesti liikkuva alus hankalien, suurikokoisten jätteiden keräämistä varten
- 11.. Laajennettu vesi- ja viemäriverkosto
- 12.. Satamien jätehuoltopalvelut

### D SATAMAT

- 13.. Bussipysäkkikatokset Gumbostrandin ja Kalkkirannan satamiin
- 14.. Gumbostrandin ja Kalkkirannan satamien pysäköintijärjestelyt
- 15.. Yksityiset venesatamat
- 16.. Spjutsundin sataman veneenlaskurampin korjaaminen
- 17.. Storörenin venesatama – saaristolaisten venepaikat ja vierassatama
- 18.. Eriksnäsin sataman kehittäminen
- 19.. Kalkkirannan sataman lastauspaikka
- 20.. Satamien laiturit

### E YHTEYDET

- 21.. Esteetön liikkuminen
- 22.. Yhteysalusliikenteen kehittäminen
- 23.. Yhteyslaiturit
- 24.. Paremmat tietoliikenneyhteydet
- 25.. Linja-autoliikenteen vuorojen lisääminen Gumbostrandiin ja Kalkkirantaan
- 26.. Subventoidut raskaat kuljetukset saaristossa
- 27.. Paremmat sähköyhteydet
- 28.. Kevytliikenneyhteys Gumbostrandiin
- 29.. Vesiliikenteen nopeusrajoitukset

## F VIHER- JA VIRKISTYSALUEET

- 30.. Viher- ja virkistysaluestrategian päivittäminen
- 31.. Virkistysalueiden kunnostaminen
- 32.. Viherreitti Sipoonkorven kansallispuistosta merelle
- 33.. Satama-alueiden suunnittelu
- 34.. Luontopolkujen rakentaminen saariin
- 35.. Julkinen uimaranta meren rannalla
- 36.. Käyntikohteet ja kulutusherkät alueet
- 37.. Rantautumispaikkojen lisääminen

## G ELÄIN- JA KASVIMAILMA

- 38.. Hylje- ja merimetsokannat
- 39.. Vesilintujen suojeleminen
- 40.. Peura- ja metsäkauriskanta
- 41.. Meriveden laatu

--

## A EN LEVANDE SKÄRGÅRD FRÄMJAS

- 1.. Skärgårdstillägget används till att utveckla skärgården
- 2.. En skärgårdsdag firas
- 3.. Utflykter för skolelever i skärgården
- 4.. Servicen i skärgården utvecklas
- 5.. Nya invånare

## B PLANLÄGGNING

- 6.. Delgeneralplanen för skärgården och kusten uppdateras
- 7.. Skärgårdens roll i helhetsplaneringen av skärgården
- 8.. Effekterna av tätare bebyggelse på kustområdena

## C AVFALLSHANTERING

- 9.. Insamlingsbåten Otto - två turer per år
- 10.. En båt som trafikerar regelbundet och samlar in besvärligt, större avfall
- 11.. Ett utvidgat vatten- och avloppsnät
- 12.. Hamnarnas avfallsservice

## D HAMNAR

- 13.. Busskurer i hamnarna i Gumbostrand och Kalkstrand
- 14.. Parkeringsarrangemang i hamnarna i Gumbostrand och Kalkstrand
- 15.. Privata båthamnar
- 16.. Båtrampen i hamnen i Spjutsund repareras
- 17.. Storörens båthamn – skärgårdsbornas båtplatser och en gästhamn
- 18.. Eriksnäs hamnområde utvecklas
- 19.. Lastplatsen i hamnen i Kalkstrand
- 20.. Bryggorna i hamnarna

## E FÖRBINDELSER

- 21.. Hinderfria färdsätt
- 22.. Förbindelsebåttrafiken utvecklas
- 23.. Förbindelsebryggor
- 24.. Bättre telekommunikationsförbindelser
- 25.. Fler bussförbindelser till Gumbostrand och Kalkstrand
- 26.. Subventionerade tunga transporter i skärgården
- 27.. Bättre elförbindelser
- 28.. En lättrafikled till Gumbostrand
- 29.. Fartbegränsningar inom vattentrafiken

## F GRÖNOMRÅDEN OCH REKREATIONSOMRÅDEN

- 30.. Strategin för grön- och rekreationsområdena uppdateras
- 31.. Rekreationsområdena istandsätts
- 32.. En grönområdesled från Sibbo storskog till havet
- 33.. Planering av hamnområdena
- 34.. Naturstig på öar
- 35.. En allmän badstrand vid havet
- 36.. Besöksmål och slitagekänsliga områden
- 37.. Fler landstigningsplatser

## G DJUR- OCH VÄXTVÄRLDEN

- 38.. Säl- och storskarvpopulationen
- 39.. Skyddande av sjöfåglar
- 40.. Hjort- och rådjursstammen
- 41.. Kvaliteten på havsvattnet

## SAARISTON KEHITTÄMISTOIMENPITEET – ÅTGÄRDER ATT UTVECKLA SKÄRGÅRDEN

### A ELÄVÄN SAARISTON EDISTÄMINEN – EN LEVANDE SKÄRGÅRD FRÄMJAS

#### 1. Saaristolisan käyttö saariston kehittämiseen

Valtion myöntämää saaristolisää (noin 60 000 euroa/vuosi) käytetään saariston kehittämiseen.

[Saaristovaltuuskunta, kunnanhallitus](#)

#### Vastaus:

Saaristolisa on osa yleiskatteisen valtionosuuden määräytymisperusteita, eikä valtionosuuden eri osia ole korvamerkitty mihinkään määrättyyn tarkoitukseen. Laskennallisten valtionosuuksien lisäksi valtio osallistuu kuntien toiminnan rahoittamiseen valtionavustuksilla. Valtionavustukset sen sijaan ovat tiettyyn hakumenettelyyn ja/tai kustannukseen sidottuja ”korvamerkittyjä” valtionapuja. Valtionavustukset kunnan tulee käyttää tietyn palvelun järjestämiseen, tietyn kustannuksen kattamiseen tai avustuksen myöntämiseksi kunnan tulee täyttää tietyt hakuilmoituksessa määrätyt kriteerit.

Kunta panostaa saaristoon, mikä huomioidaan talousarviossa vuosittain. Tämän vuoden osallistava budjetointi -määräraha on kohdistettu saaristoon. Kunnan vuosittain saariston kehittämiseen ja saaristokohteiden ylläpitoon käyttämä rahamäärä on saaristolisää suurempi.

#### Skärgårdstillägget används till att utveckla skärgården

Det årliga skärgårdstillägg som staten beviljar (ca 60 000 euro/år) används till att utveckla skärgården.

[Skärgårdsdelegationen, kommunstyrelsen](#)

#### Svar:

#### 2. Saaristopäivän vietto

Selvitetään mahdollisuudet järjestää joko erillinen saaristopäivä kunnallisten viranomaisten ja yhdistysten yhteistyöhankkeena tai kaikille avoin saaristoseminaari kerran vuodessa.

[Saaristovaltuuskunta, Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut/Sivistisosasto](#)

#### Vastaus:

Tilaisuus on luonteeltaan sellainen, että sen varsinainen järjestelyvastuu sopii erinomaisesti kolmannen sektorin toimijoille (asukasyhdistys tai vastaava). Kunta voi olla mukana tilaisuuden ohjelman luomisessa, ja käytännön järjestämisessä mm. tilojen ja tiedottamisen osalta.

#### En skärgårdsdag firas

Möjligheterna att årligen ordna en skärgårdsdag som ett samarbetsprojekt mellan kommunala myndigheter och föreningar eller ett skärgårdsseminarium som är öppet för alla utreds.

[Skärgårdsdelegationen, Kultur- och fritidstjänster/Bildningsavdelningen](#)

#### Svar:

### 3. Koululaisten saaristoretket

Sipoolaisten lasten tutustumismahdollisuudet Sipoon saaristoon mahdollistetaan opintoretkiä suunniteltaessa. Koululaisille laaditaan saaristoa koskeva tietopaketti, jota opettajat voivat hyödyntää opetuksessa (ympäristökasvatus ja kotiseutuoppi).

Saaristovaltuuskunta, Kehittäminen ja tuki -yksikkö/Sivistysosasto

#### Vastaus:

#### EHDOTUS OPINTORETKEEN:

- Mahdollinen opintoretki saaristoon tukee Sipoon kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Esimerkiksi 4-luokkalaisten opintosuunnitelmassa on sisältöjä ja tavoitteita, joita opintoretki saaristoon tukisi:
  - o **OPS\_T16:** ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaanuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja
    - > Pohjoismaiden ja Baltian luontoon ja kulttuuriin tutustuminen monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla
    - > karttojen ja geomedian käyttö opetuksessa
  - o **OPS\_T17:** ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle
    - > sään tutkiminen ja lämpötilan mittaaminen
    - > ilma ja ilmanpaine
  - o **OPS\_T4:** rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana
    - > veden kiertokulku
    - > Sipoo rannikkokuntana: esim meressä ja rannoilla elävät kasvit ja eläimet
    - > Itämeren tilanne kestävän kehityksen näkökulmasta
- Jos halutaan, että kaikki oppilaat Sipoossa tutustuisivat saaristoon kerran peruskoulun aikana, tulisi saaristoretki kiinnittää osaksi Sipoon kulttuuri- ja liikuntapolkua. Sipoon kulttuuri- ja liikuntapolku on kaikkia Sipoon kunnan peruskouluja velvoittava. Näin saaristoretki toteutettaisiin tasa-arvoisesti koko ikäluokalle kaikissa kouluissa ja molemmille kieliryhmille (esim v14).
- Alustava kustannusarvio opintoretkelle on: linja-auto kuljetukset noin 3000€ + mahdolliset laivamatkat.
- Opintoretki on hyvissä ajoin otettava huomioon lukuvuosisuunnittelussa, mm. ajankohta olisi suunniteltava parhaalla mahdollisella tavalla, jolloin sääolojen ja luonnontilan vuoksi opetuksen sisällöt ja tavoitteet on mahdollista toteuttaa

Saaristoa koskeva tietopaketti: tämä paketti kannattaisi työstää ja koota digitaalisesti, jotta sen päivittäminen ja ylläpitäminen olisi kahdella kielellä mahdollisimman joustavaa. Tietopaketin koonnissa oppilaiden osallisuus ja opetuksen tavoitteiden ja menetelmien huomioiminen on erittäin tärkeää. Yhteisöllisesti rakennettu tietopaketti tuo uusia näkökulmia ja kannustaa faktapohjaisen tiedon etsintään.

## Utflykter för skolelever i skärgården

Sibbobarnen bereds möjligheter att bekanta sig med skärgården i Sibbo i samband med planeringen av skolutflykter. För skoleleverna bereds ett informationspaket som lärarna kan dra nytta av i undervisningen (miljöfostran och hembygds-kunskap).

[Skärgårdsdelegationen, enheten Utveckling och stöd/Bildningsavdelningen](#)

**Svar:**

### 4. Saariston palvelujen kehittäminen

Vuoden 2022 saaristokyselyn mukaan saaristossa toivotaan lisää palveluja. Myös matkailu tulisi kehittää, mutta luontoarvojen ehdoilla. Saaristokyselyyn 301 vastanneesta 189 toivoi polttoaineiden myyntiä, 177 kahvilaa, 173 elintarvikekauppaa, 161 ravintolaa, 123 henkilöliikennettä, 95 tavarankuljetusta, 58 talonmiespalveluja ja 36 järjestettyjä retkiä. Kunta tekee yhteistyötä paikallisten yritysten, naapurikuntien ynnä muiden toimijoiden kanssa saariston palvelutarjonnan kehittämiseksi.

[Elinkeinoyksikkö/Kehitys- ja kaavoituskeskus.](#)

**Vastaus:**

Palveluita saaristossa on jossain määrin. Erityisesti ne painottuvat matkailu- ja ravintolapalveluihin. Lisäksi on jonkin verran erilaisia kuljetukseen sekä liikenteeseen liittyviä palveluita sekä erilaisia palveluntarjoajia, joilta voi tilata esimerkiksi kalastusopastuksen tai vaikkapa kajakin vuokrausta. Palveluiden tarjoaminen ja saariston sekä sen yhteyksien kehittäminen on osa kunnan strategian 2022-2025 jalkauttamista.

Saariston yrittäjien kanssa on pidetty 16.3.2023 yhteinen kokous ja kehittämistilaisuus. Yrittäjien mielestä palveluiden taso saaristossa on palautteen perusteella hyvä. Varsinkin ravintolapalveluiden taso on riittävä. Kehitettävää olisi eri oheispalveluiden järjestämisessä ja niistä tiedottamisessa. Tällaisia ovat esim. vuokrattavat kanootit, moottorikelkat ja niin edelleen. Tässä olisi hyvä saada aikaan yhteistä tuotteistamista ja luoda paikka, josta eri palvelut ja niiden tarjoajat olisi helposti löydettävissä.

Saariston yritykset nostavat keskeisimmäksi puutteeksi saariston palveluissa polttoainemyynnin puuttumisen. Samalla tiedostetaan ne haasteet, jotka polttoainemyynnin aloitukseen liittyy: investoinnit ovat suuret ja ympäristömääräykset vaativat. Tankkausmahdollisuus tulisi olla niin veneille kuin autoille, jotta toiminta olisi kannattavaa. Soveltuvin paikka polttoaineen myynnille olisi Kalkkiranta.

Toinen suuri puute saariston palveluihin liittyen ovat vierasvenesatamapaikkojen vähyyden. Lisäpaikat edistäisivät rannikon ja saariston palveluiden käyttämää ja vierailuja Sipoon saaristossa. Lisäksi olisi hyvä, että eri rannikon ja saariston jo olevat palvelukeskukset kehittyisivät edelleen, jotta palvelut monipuolistuisivat ja tukisivat toisiaan.

Saaristoon ja rannikolle toivotaan parempaa tietämystä eri palveludentuottajista, jotta kukin alueella toimiva yritys osaisi ohjata asiakkaan haluamansa palvelun äärelle. Yhteismarkkinoinnissa ja ylipäättään verkostoitumisessa olisi mahdollisuuksia ja erityisesti toivotaan alueesta karttaa, jonne eri saariston yritykset ja palvelut ovat sijoitettuina. Myös eri matkailukohteisiin toivotaan tietoja muista kunnan kohteista ja palveluista. Esimerkiksi Sipoonkorvessa sijaitsevan Korvenportin ilmoitustaululla voisi olla lisätietoja eri kohteista Sipoon saaristossa ja rannikolla.

Saariston yhteyksissä on kehitettävää niin saariston reittiliikenteen kuin rannikon linja-autoliikenteenkin osalta. Aikataulut eivät tällä hetkellä palvele parhaalla mahdollisella tavalla yritysten asiakkaita. Myös meri- ja linja-autoliikenteen yhteensovittamisessa olisi parannettavaa.

Saaristoyrittäjät jatkavat yhteisiä tapaamisia ja saariston yhteiskehittämistä sekä eri kohteisiin tutustumista. Sipoo halutaan pitää paikkana, jossa eri yritykset kertovat myös muiden yritysten palveluista ja näin ovat yhdessä rakentamassa vierailijoille mukavaa ja antoisaa päivää niin, että Sipooseen on mukava palata uudelleen kokemaan uusia ja jo tutuksi tulleita kohteita sekä palveluita.

Yhteistyö saaristoyrittäjien kanssa jatkuu ja kehitteillä on Suomenlahden itäisen saariston matkailun hanke, jossa ovat mukana kaikki Sipoosta itään olevat kunnat Sipoo mukaan lukien. Tarkoituksena on luoda itäisestä saaristosta Turun saariston veroinen alue, jonka erinomaiset palvelut ja kauniit kohteen tunnetaan laajasti. Hanketta valmistelee ja koordinoi Haaga-Helia.

### **Service i skärgården utvecklas**

Enlig skärgårdsenkäten år 2022 önskas mer service i skärgården. Också turismen borde utvecklas men med beaktande av naturvärden. Av de 301 personer som besvarade enkäten önskade 189 försäljning av bränsle, 177 café, 173 livsmedelsbutik, 161 restaurang, 123 persontrafik, 95 varutransporter, 58 gårdskarlstjänster och 36 organiserade utflykter. Kommunen samarbetar med lokala företagare, grannkommuner med flera att utveckla serviceutbudet i skärgården.

[Näringsenheten/Utvecklings- och planläggningscentralen](#)

**Svar:**

## **5. Uudet asukkaat**

Saariston väkiluku laskee vuodesta toiseen. Kunta selvittää millä tavalla voi asettua asumaan vakituisesti saaristoon ja miten asumiseen liittyvät kansalliset tavoitteet täyttyvät.

[Kehitys- ja kaavoituskeskus, Rakennusvalvonta/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)

**Vastaus:**

Kaavoituksella mahdollistetaan saaristossa rakentaminen ja asuminen - sekä ympärivuotisesti että loma-asumisen muodossa. Myös suunnittelutarveratkaisut ja poikkeamispäätökset ovat tärkeässä roolissa saariston ja rannikkoalueiden kehittämisessä. Tärkein saariston asumista ja rakentamista ohjaava asiakirja on Sipoon saariston ja rannikon osayleiskaava.

**Nya invånare**

Folkmängden i skärgården minskar från år till år. Kommunen utreder på vilka sätt att det är möjligt för personer att bosätta sig stadigvarande i skärgården samt hur de nationella målsättningarna för boendet kan uppfyllas.

[Utvecklings- och planläggningscentralen, Byggnadstillsynen/Avdelningen för teknik och miljö](#)

**Svar:**

## **B KAAVOITUS – PLANLÄGGNING**

### **6. Saariston ja rannikon osayleiskaavan päivittäminen**

Saaristovaltuuskunta päätti kokouksessaan 6.9.2022 tehdä aloitteen Saariston ja rannikon osayleiskaavan päivittämisestä. Voimassa oleva osayleiskaava ei kata koko saariston aluetta ja se on osittain vanhentunut. Saaristolain mukaan viranomaisten pitää edistää saariston kehitystä ja turvata saariston kiinteä asutus.



**Vastaus:**

Hanketta ei ole perusteltua ottaa mukaan kaavoitusohjelmaan. Saariston kehitystä on tuettu laatimalla nykyinen, voimassa oleva saariston ja rannikon osayleiskaava. Osayleiskaavan päivittäminen ei ole mahdollista kunnan käytettävissä olevien kaavoitusresurssien puitteissa – meneillään ja jonossa on useita strategisesti tärkeitä kaavahankkeita, mm. Sipoon yleiskaavan päivitys. Huomionarvoista on myös, että kaavoitusta ohjaavan lainsäädännön ja sen tulkinnan näkökulmasta on hyvin epätodennäköistä, että kaavan päivitys lisäisi esim. uusien rakennuspaikkojen mahdollisuuksia saaristossa, vaan niitä saatettaisiin päinvastoin jopa menettää suhteessa nykyiseen kaavaan. Alueen elinvoimaisuutta ja kehittämisen mahdollisuuksia tulee edistää muilla tavoin nykyiseen yleiskaavaan tukeutuen.

**Delgeneralplanen för skärgården och kusten uppdateras**

Sibbo skärgårdsdelegation beslöt på sitt möte 6.9.2022 att lämna ett initiativ om uppdatering av delgeneralplanen för skärgården och kusten. Den gällande delgeneralplanen täcker inte hela skärgårdens område och den är delvis föråldrad. Enligt skärgårdslagen bör myndigheterna främja skärgårdens utveckling och bevara den fasta bosättningen i skärgården.

[Planläggningsenheten/Utvecklings- och planläggningscentralen, kommunstyrelsen](#)

**Svar:**

**7. Saariston rooli kunnan kokonaissuunnittelussa**

Saariston länsi-, keski- ja itäosien roolia kunnan kokonaissuunnittelussa tarkastellaan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden yhteisessä seminaarissa. Simalön saaristoselvitys päivitetään ja samalla otetaan kantaa Simalön kehitykseen saariston paikalliseskuksena tulevaisuudessa.

[Saaristovaltuuskunta, Kehitys- ja kaavoituskeskus, kunnanhallitus.](#)

**Vastaus:**

Tekeillä Sipoon yleiskaavan päivitys, jonka yksi tavoite on vahvistaa matkailun, elinkeinojen ja palveluiden mahdollisuuksia. Olisi luontevaa, että saaristoseminaari järjestettäisiin osana yleiskaavan vuorovaikutustilaisuutta saaristossa, sillä tällainen tilaisuus on jo valmisteilla. Seminaarin jälkeen tavoitteena on päivittää tilannetta ja ottaa kantaa myös Simalön kehitykseen.

**Skärgårdens roll i helhetsplaneringen av kommunen**

Västra, mellersta och östra skärgårdens roll i helhetsplaneringen av kommunen granskas på ett gemensamt seminarium för förtroendevalda och tjänstemän. Skärgårdsutredningen för Simalö uppdateras och samtidigt tas ställning till hur Simalö skall utvecklas som ett lokalt centrum för skärgården i framtiden.

[Skärgårdsdelegationen, Utvecklings- och planläggningscentralen, kommunstyrelsen](#)

**Svar:**

**8. Rannikkoalueiden rakentamisen vaikutukset**

Selvitetään miten laajamittainen rakentaminen Östersundomissa, Majvikissa ja Eriknäsissä vaikuttaisi saaristoon ja saariston asutukseen. Miten se vaikuttaa meren eläin- ja kasvikuntaan sekä veden laatuun ja miten haitallisia ympäristövaikutuksia voitaisiin välttää?

**Vastaus:**

Helsingin kaupunki laatii parhaillaan Östersundomin uutta yleiskaavaa, sillä Helsingin aiemmin sopimussyhteistyössä laatima alueen yleiskaava kumottiin korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Työ on käynnissä, ja yleiskaavasta tullaan lausumaan. Työn alla olevista vaihtoehdoista vaikuttaa soveltuvien olevan pientalovaltainen ratkaisu, jossa kiskoliikenne tukee myös Sipoon länsiosien saavutettavuutta. Sipoon puolella Eriksnäs II:n alueella valmistellaan maanomistajan kanssa yhteistyösopimusta yleiskaavan tukemasta pientaloalueen suunnittelusta ja toteutuksesta. Majvikin alueen asemakaava on kaavoitusohjelmassa. Mikään maankäytön hanke ei sisällä massiivista ja laajamittaista rakentamista alueilla. Ympäristövaikutukset selvitetään kattavasti osana kutakin kaavaprosessia.

**Effekterna av tätare bebyggelse på kustområdena**

En utredning görs över vilka effekter en omfattande utbyggnad av Östersundom, Majvik och Eriksnäs skulle ha på skärgården och skärgårdsbefolkningen. Hur påverkas djur- och växtriket i havet samt vattenkvaliteten och hur kunde skadliga miljöeffekter avvärjas?

[Planläggningsenheten/Utvecklings- och planläggningscentralen](#)  
[Miljöövervakningen/Avdelningen för teknik och miljö](#)

**Svar:**

## C JÄTEHUOLTO - AVFALLSHANTERING

### 9. Keräyslautta Otto - kaksi vuoroa vuodessa

Keräyslautta Otto voisi kiertää kaksi kertaa vuodessa yhden sijasta, heinäkuussa ja syyskuussa. Keräyslautalla vastaanotetaan maksutta kodin vaaralliset jätteet, sähkölaitteet sekä metalliromut. Muut jätteet otetaan kyytiin maksua vastaan.

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)  
[Rosk'n Roll](#)

**Vastaus:**

Alueen jätehuollosta vastaa Rosk'n roll. Kunta ottaa keräyslautan toiminnan ja käyntikerrat esiin keskustelussaan Rosk'n rollin kanssa kesän 2023 aikana.

### Insamlingsbåten Otto - två turer per år

Insamlingsbåten Ottos turer kunde utökas till två, juli och september. Insamlingsbåten tar avgiftsfritt emot farligt avfall, elapparater och metallskrot. Insamlingsbåten tar avgiftsfritt emot farligt avfall, elapparater och metallskrot från hemmet. Övrigt avfall tas ombord mot en avgift.

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)  
[Rosk'n Roll](#)

**Svar:**

#### 10. Säännöllisesti liikkuva alus hankalien, suurikokoisten jätteiden keräämistä varten

Säännöllisesti liikkuvan alus keräisi hankala, suurikokoisia jätteitä. Aluksen reiteistä informoitaisiin ja sitä voisi myös korvausta vastaan tilata omaan rantaan. Jätehuoltopalvelua on tarjottu aiemmin saaristossa. Vuoden 2022 saaristokyselyyn vastanneista moni toivoo, että jätehuoltopalvelua kehitetään (112 vastausta yhteensä 301 vastauksesta). Myös muovin keräyspistettä toivotaan.

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)

[Rosk'n Roll](#)

##### Vastaus:

Alueen jätehuollosta vastaa Rosk'n roll. Kunta suurten jätteiden keräysasian esiin keskustelussaan Rosk'n rollin kanssa kesän 2023 aikana.

#### En båt som trafikerar regelbundet och samlar in besvärligt, större avfall

En båt skulle trafikera regelbundet och samla in besvärligt, större avfall. Om båtens rutter skulle informeras och mot ersättning kunde den också beställas till den egna stranden. Avfallsservice har tidigare erbjudits i skärgården. Många som besvarade skärgårdsenkäten- år 2022 önskar att avfallsservicen utvecklas (112 svar av sammanlagt 301 svar). Också en insamlingspunkt för plast önskas.

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)

[Rosk'n Roll](#)

##### Svar:

#### 11. Laajennettu vesi- ja viemäriverkosto

Selvitetään mahdollisuudet liittää lähellä sijaitsevat saaret vesi- ja viemäriverkostoon, kun verkostoa rakennetaan rannikkoalueille. Lisäksi selvitetään millä ehdoilla Kitön vesiosuuskunnan ja Sibben vesihuolto-osuuskunnan verkostot voitaisiin liittää kunnan vesi- ja viemäriverkostoon.

[Sipoon Vesi](#)

##### Vastaus:

Kaikille Sipoon kunnan ranta-alueille on jo rakennettu vesi- ja viemäriverkosto. Sipoon kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa on linjattu, että vesihuollon tarvealueiden ulkopuolisilla alueilla, joihin saaretkin lukeutuvat, vesihuolto tulee järjestää joko kiinteistökohtaisin järjestelmin taikka perustamalla vesihuolto-osuuskunta. Sipoon kunnassa saaristoalueiden vesihuollon toteutus onkin järjestetty tällä hetkellä perustamalla Kitön vesiosuuskunta ja Sibben vesihuolto-osuuskunta, joiden verkostot kattavat tällä hetkellä Kitön, Löparön, Norrkullalandetin, Söderkullalandetin saaret sekä muita pienempiä saaria. Sipoon kunta edistää vesiosuuskuntien perustamista ja rakentamista mm. tarjoamalla neuvontaa sekä suunnittelu- ja asiantuntija-apua. Kitön vesiosuuskunta ja Sibben vesihuolto-osuuskuntien verkostot on liitetty Sipoon Veden vesi- ja viemäriverkostoon. Vesiosuuskunnat ostavat talousveden Sipoon Vedeltä ja toimittavat jäteveden Sipoon Veden viemäriverkostoon. Sipoon Vesi toimittaa saaristoalueiden jätevedet edelleen Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle puhdistettaviksi. Sipoon Vedellä ja em. vesiosuuskunnilla on voimassa olevat liittymissopimukset.

#### Ett utvidgat vatten- och avloppsnät

Då ledningar byggs på kustområden, utreds möjligheterna att ansluta närbelägna öar till vatten- och

avloppsnätet. Dessutom utreds på vilka villkor Kitö vattenandelslag och Sibbe vattenserviceandelslags nätverk kunde anslutas till det kommunala vatten- och avloppsnätet.

[Sibbo Vatten](#)

**Svar:**

#### 12. **Satamien jätehuoltopalvelut**

Satamapalveluiden kehittämistarpeet selvitetään jätehuollon osalta (ekopisteet, muovin keräys, septitankit ym.).

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)

[Rosk'n Roll](#)

**Vastaus:**

Alueen jätehuollosta vastaa Rosk'n roll. Kunta ottaa satamien jätehuollon kehittämisen esiin keskustelussaan Rosk'n rollin kanssa kesän 2023 aikana.

#### **Hamnarnas avfallsservice**

Behovet att utveckla hamnservicen för avfallshanteringens del utreds (ekopunkter, septitankar, plastinsamling mm.).

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)

[Rosk'n Roll](#)

**Svar:**

### **D SATAMAT - HAMNAR**

#### 13. **Bussipysäkkikatokset Gumbostrandin ja Kalkkirannan satamiin**

Saaristossa liikkuvat toivovat bussipysäkkikatosta Gumbostrandin ja Kalkkirannan satamiin. Bussin ja yhteysaluksen aikataulut eivät aina sovi yhteen. Vaihdon yhteydessä matkustajat joutuvat joskus odottamaan pitkään ilman suojaisaa lepopaikkaa.

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)

[Uudenmaan ELY-keskus](#)

**Vastaus:**

Pysäkkikatos Gumbostrandiin on toteutettu kevään 2023 aikana. Myös Kalkkirannan katos on suunnitteilla, mutta edellyttää vielä jatkosuunnittelua yhdessä aluetta hallinnoivan ELY-keskuksen kanssa. Kunnan tavoitteena on toteuttaa katos ja saada hanketta edistettyä mahdollisimman pian.

#### **Busskurer i hamnarna i Gumbostrand och Kalkstrand**

De som rör sig i skärgården önskar busskurer i hamnarna i Gumbostrand och Kalkstrand. Bussens och förbindelsebåtens tidtabeller stämmer inte alltid överens. I samband med byte av fordon tvingas passagerarna ibland vänta länge utan en skyddad rastplats.

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)

[NTM-centralen i Nyland](#)

**Svar:**

**14. Gumbostrandin ja Kalkkirannan satamien pysäköintijärjestelyt**

Gumbostrandin pysäköintiongelmia ei ole ratkaistu. Keravan kaupunki ei toistaiseksi ole allekirjoittanut sopimusta pysäköintivalvonnasta Kalkkirannan satamassa. Vuoden 2022 saaristokyselyyn vastanneista melkein puolet (141/301) ilmoitti, että autopaikat pitäisi kehittää satamissa.

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)  
[Uudenmaan ELY-keskus ja Keravan kaupunki](#)

**Vastaus:**

Sipoon kunnassa ei ole kunnallista pysäköinninvalvontaa, vaan pysäköintiä valvoo muiden tehtäviensä ohella poliisi. Satamien pysäköintihaasteita on selvitetty pitkään, mutta ratkaisuksi ehdotettu Sipoon kunnan ja Keravan kaupungin välinen sopimus pysäköinninvalvonnan toteutumisesta on kaatumassa. Kunta selvittää mahdollisuuksia valvonnan järjestämiseen yhdessä muiden alueen kuntien kanssa.

**Parkeringsarrangemang i hamnarna i Gumbostrand och Kalkstrand**

Parkeringsproblemen i Gumbostrand har inte lösts. Kervo stad har inte tillsvidare undertecknat avtalet om parkeringsövervakning i hamnen i Kalkstrand. Av dem som besvarade skärgårdsenkäten år 2022 meddelade nästan hälften (141/301) att bilplatserna borde utvecklas i hamnarna.

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)  
[NTM-centralen i Nyland och Kervo stad](#)

**Svar:**

**15. Yksityiset venesatamat**

Yksityiset venesatamat merkitään osayleiskaavaan. Kunnan ja yksityisten venesatamien välistä yhteistyötä kehitetään.

[Kaavoitusyksikkö/Kehitys- ja kaavoituskeskus](#)  
[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)  
[Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut/Sivistysosasto](#)

**Vastaus:**

Sipoon kunta on aloittanut yleiskaavan 2050 laatimisen. Työn tavoitteita on luonnosteltu. Työn tavoitteisiin kuuluu mm. se, että liikennejärjestelmää ja –verkostoa kehitetään turvallisesti ja toimivaksi sekä vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin. Lisäksi yleiskaavalla on tarkoitus vahvistaa elinkeinojen, palveluiden ja matkailun edellytyksiä. Työn osana määritetään kehitettävät satamat ja muut liikenteen palvelupisteet rannikolla ja saarissa.

**Privata båthamnar**

De privata båthamnarna utmärks i delgeneralplanen. Samarbetet mellan kommunen och de privata båthamnarna utvecklas.

[Planläggningsenheten/Utvecklings- och planläggningscentralen](#)  
[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)  
[Kultur- och fritidstjänster/Bildningsavdelningen](#)

**Svar:**

**16. Spjutsundin sataman veneenlaskurampin korjaaminen**

Asukkaat/kesämökkiläiset ovat ilmoittaneet kunnalle ja Uudenmaan ELY-keskukselle, että Spjutsundin veneenlaskuramppi on huonossa kunnossa.

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)  
[Uudenmaan ELY-keskus](#)

**Vastaus:**

Kunta on pyytänyt alueesta vastaavaa ELY-keskusta kunnostamaan veneenlaskurampin. ELY-keskus on kuitenkin ilmoittanut, että se ei aio kunnostaa ramppia, vaan sen sijaan purkaa sen kokonaan, mikäli kunnostukseen ja sen rahoitukseen ei löydy korvaavaa tahoja.

**Båtrampen i hamnen i Spjutsund repareras**

Invånarna/sommargästerna har meddelat till kommunen och NTM-centralen i Nyland att båtrampen i Spjutsund är i dåligt skick.

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)  
[NTM-centralen i Nyland](#)

**Svar:**

**17. Storörens venesatama – saaristolaisten venepaikat ja vierassatama**

Saaristolaisten kuuden venepaikan kunnostaminen on yhä kesken Storörens venesatamassa, vaikka kunta on usean kerran ilmoittanut puutteista Hjallis Promotion Ab Oy:lle. Storörens venesatamaan rakennetaan suunniteltu vierassatama.

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)  
[Hjallis Promotion Ab Oy \(saaristolaisten venepaikat\)](#)

**Vastaus:**

Kunta on ollut asiasta yhteydessä Hjallis Promotion Ab Oy:hyn tilanteen edistämiseksi.

**Storörens båthamn – skärgårdsbornas båtplatser och en gästhamn**

Istandsättandet av skärgårdsbornas sex båtplatser är ännu på hälften, trots att kommunen upprepade gånger har meddelat om bristerna till Hjallis Promotion Ab Oy. I Storörens båthamn byggs den planerade gästhamnen.

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)  
[Hjallis Promotion Ab Oy \(skärgårdsbornas båtplatser\)](#)

**Svar:**

**18. Eriksnäsin sataman kehittäminen**

Eriksnäsin satama-alue kunnostetaan ja kehitetään (laituri ja uimaranta).

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)  
[Uudenmaan ELY-keskus](#)

**Vastaus:**

Eriksnäsissä, ns. Eriksnäs II:n alueella valmistellaan maanomistajan kanssa yhteistyösopimusta yleiskaavan tukemasta pientaloalueen suunnittelusta ja toteutuksesta. Yhteistyösopimukseen sisältyy mahdollisesti toisena kaavoitettavana alueena myös Eriksnäsän sataman alueen kehittäminen.

#### **Eriksnäs hamnområde utvecklas**

Eriksnäs hamnområde iståndsätts och utvecklas (brygga och badstrand)

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)

[NTM-centralen i Nyland](#)

#### **Svar:**

#### **19. Kalkkirannan sataman lastauspaikka**

Kalkkirannan satamassa lastauspaikka ja yhteysaluksen laituri sijaitsevat vierekkäin. Tämä johtaa vaaratilanteisiin.

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)

[Uudenmaan ELY-keskus](#)

#### **Vastaus:**

Satama-alueita hallinnoi ELY-keskus, joka vastaa myös alueen liikennejärjestelyistä.

#### **Lastplatsen i Kalkstrand hamn**

I hamnen i Kalkstrand ligger lastplatsen och förbindelsebåtens brygga intill varandra. Detta leder till att farliga situationer uppstår.

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)

[NTM-centralen i Nyland](#)

#### **Svar:**

#### **20. Satamien laiturit**

Gumbostrandin, Eriksnäsän, Kalkkirannan ja Spjutsundin laitureiden kapasiteetti ei riitä nykyiselle vesiliikenteelle kesäisin.

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)

[Uudenmaan ELY-keskus](#)

#### **Vastaus:**

Satama-alueita hallinnoi pääosin ELY-keskus. Kunta viestittää osaltaan laajennustarpeesta ELY-keskukselle.

#### **Bryggorna i hamnarna**

Bryggornas kapacitet räcker inte till i Gumbostrand, Eriksnäs, Kalkstrand och Spjutsund för den nuvarande vattentrafiken under sommaren.

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)

[NTM-centralen i Nyland](#)

#### **Svar:**

## E YHTEYDET – FÖRBINDELSER

### 21. Esteetön liikkuminen

Selvitetään, miten esteettömästi pystyy liikkumaan bussilla satamiin ja yhteysaluksella saaristossa sekä satamapalveluiden esteettömyys.

[Esteettömyystyöryhmä, Vammaisneuvosto, Vammaispalvelut/Sosiaali- ja terveysosasto](#)

#### **Vastaus:**

Liikkumista saaristossa ja myös esteettä kulkureittejä selvitetään osana yleiskaavan päivitystä. Saariston ja satamapalveluiden esteettömyyttä olisi myös perusteltua kartoittaa yksityiskohtaisemmin.

#### **Hinderfria färdsätt**

En utredning görs över hur människor kan röra sig hinderfritt med buss till hamnarna och med förbindelsebåt i skärgården samt över hur tillgängliga hamntjänsterna är.

[Tillgänglighetsarbetsgruppen, Rådet för personer med funktionsnedsättning](#)  
[Enheten Handikappservice/Social- och hälsovårdsavdelningen](#)

#### **Svar:**

### 22. Yhteysalusliikenteen kehittäminen

Keväällä 2023 Varsinais-Suomen ELY-keskus kilpailuttaa Porvoon ja Sipoon saaristoliikennettä uudelleen. Ennen kilpailutusta tarkistetaan liikenteen palvelutaso, muun muassa reitit, yleiset ja yksityiset laiturit ja aikataulut. Saaristolaiset toivovat lisää vuoroja erityisesti asiointimatkoja varten (kuten aikaisempina vuosina). Yksi aamuvuoro ja yksi iltavuoro päivässä eivät riitä. Saaristossa asuville olisi järjestettävä etuoikeus yhteysalukselle pääsemiseen. Kolmasosa vuoden 2022 saaristokyselyyn vastanneista (99/301) oli sitä mieltä, että yhteysalusliikenne olisi kehitettävä. Lisäksi yhteysaluksen ja bussien aikataulut olisi sovittava yhteen.

[Saaristovaltuuskunta, Kaavoitusyksikkö/Kehitys- ja kaavoituskeskus](#)  
[Varsinais-Suomen ELY-keskus](#)

#### **Vastaus:**

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyysi alkuvuodesta Sipoon kunnan lausuntoa Porvoon ja Sipoon saariston yhteysalusreitin palvelusopimuksen palvelukuvaukseen 2024–2029. Sipoon kunta on kunnanhallituksen päätöksellä (KH 13.02.2023 § 42) antanut lausunnon palvelusopimuksen palvelukuvauksesta Sipoon saaristovaltuuskunnan esityksen pohjalta. Yhteysalusreitin palvelutasoon tai alusvaatimukseen ei oltu ELY:n toimesta esittämässä muutoksia nykyisestä tasosta. Lausunnossa kehitettäväksi toivotut asiat kuitenkin nostettiin esiin ja niiden parantamista toivottiin kunnan toimesta Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Toivetta sovittaa yhteen bussien ja yhteysalusliikenteen aikatauluja arvioidaan osana tulevaa linjastosuunnittelua ja palvelutasoa. Vastaava liikennesuunnittelija on käynnistämässä Sipoon vuosittaista yhteistyötä HSL:n kanssa koskien linjastosuunnittelua ja linja-autoliikenteen palvelutasoa. Sipoon kunnanhallitus hyväksyi v. 2022 lausunnon HSL:n toiminnan ja talouden suunnitelmaan 2023 ja pidemmän aikavälin näkymiin. HSL:n taloustilanne on hyvin haasteellinen ja kunnanhallitus on päättänyt kannattaa HSL:n kanssa arvioitua palvelutasosäästöjä, joita aloitettiin toteuttamaan jo vuonna 2021. Ne jatkuvat yhä.



### **Förbindelsebåttrafiken utvecklas**

Våren 2023 avser NTM-centralen i Egentliga Finland att konkurrensutsätta förbindelsebåttrafiken på nytt. Före konkurrensutsättningen granskas trafikens servicenivå, bland annat rutter, allmänna och privata bryggor och tidtabeller. Skärgårdsborna önskar fler turer speciellt resor för att uträtta ärenden (såsom under tidigare år). En morgontur och en kvällstur per dag räcker inte till. Företrädare på förbindelsebåten borde ordnas dem som bor i skärgården. En tredjedel av dem som besvarade skärgårdsenkäten år 2022 ansåg att förbindelsebåttrafiken borde utvecklas. Dessutom borde förbindelsebåtens och bussarnas tidtabeller anpassas till varandra.

[Skärgårdsdelegationen, Planläggningsenheten/Utvecklings- och planläggningscentralen NTM-centralen i Egentliga Finland](#)

### **Svar:**

### **23. Yhteyslaiturit**

Yhteyslaitureiden puute vaikeuttaa liikkumista saaristossa. Yhteysalus ei voi tuoda matkustajia niihin saariin, joissa ei ole yhteyslaituria tai sopivaa yksityislaituria, jonka käytöstä on myös sovittu kiinteistöomistajan kanssa. Yhteistyössä saaristolaisten kanssa kunta kartoittaa yhteyslaitureille johtavia polkuja ja laitureiden ja polkujen kunnostustarpeita.

[Saaristovaltuuskunta, Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristösasto Uudenmaan ELY-keskus, Varsinais-Suomen ELY-keskus](#)

### **Vastaus:**

Yhteysaluslaiturien verkostoa tarkastellaan Sipoon yleiskaavan päivityksen yhteydessä. Tämän jälkeen yksittäisiä laitureita ja niiden kehittämistä voidaan selvittää tarkemmalla tasolla.

### **Förbindelsebryggor**

Bristen på förbindelsebryggor gör det svårare att färdas i skärgården. Förbindelsebåten kan inte föra resenärer till sådana öar som saknar en förbindelsebrygga eller en lämplig privatägd brygga som ägaren har gett lov att använda. I samarbete med skärgårdsborna kartlägger kommunen de stigar som leder till förbindelsebryggorna samt bryggornas och stigarnas underhållsbehov.

[Skärgårdsdelegationen, enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö NTM-centralen i Nyland, NTM-centralen i Egentliga Finland](#)

### **Svar:**

### **24. Paremmat tietoliikenneyhteydet**

Paikoittain tietoliikenneyhteydet ovat liian heikot etätöiden tekemiseen saaristossa. Kuituverkon rakentaminen parantaisi tietoliikenneyhteyksiä.

[Tekniikka- ja ympäristösasto Valtion viranomaiset \(tuki\), yritykset](#)

### **Vastaus:**

Saariston tietoyhteyksien kehittäminen on olosuhteista johtuen kiinni joko langattomien yhteyksien tai merikaapelien kautta toteutettujen kuituyhteyksien varassa. Kunta kannustaa osuuskuntia vetämään kuituyhteydet vesi- ja viemäriverkoston rakentamisen yhteydessä. Telecom operaattorit vastaavat

vuorostaan langattomien yhteyksien kehittämisestä saaristossa. Sipoon kunta on hakenut Uudenmaan Liiton kautta Traficom:n tuottamaa markkina-analyysiä koko kunnan alueelta kuituverkon rakentamiseksi EU:n koronatuikien avulla.

#### **Bättre telekommunikationsförbindelser**

Ställvis svaga nätförbindelser förhindrar distansarbete i skärgården. Om fibernät byggdes i skärgården skulle telekommunikationsförbindelserna förbättras.

[Avdelningen för teknik och miljö](#)

[Statliga myndigheter \(stöd\), företag](#)

**Svar:**

#### **25. Linja-autoliikenteen vuorojen lisääminen Gumbostrandiin ja Kalkkirantaan**

Vuoden 2022 saaristokyselyssä toivotaan parempia bussiyhteyksiä Kalkkirantaan ja Gumbostrandiin. Vuoroja myös viikonloppuisin ja kesäisin. Lisäksi yhteysalusliikenteen ja bussien aikataulut olisi sovitettava yhteen.

[Kaavoitusyksikkö/Kehitys- ja kaavoituskeskus \(liikennesuunnittelu\)](#)

[Helsingin seudun liikenne HSL, Varsinais-Suomen ELY-keskus](#)

**Vastaus:**

Vastaava liikennesuunnittelija on käynnistämässä Sipoon vuosittaista yhteistyötä HSL:n kanssa koskien linjastosuunnittelua ja palvelutasoa. Toivetta arvioidaan osana tulevaa linjastosuunnittelua ja palvelutasoa. Samoin selvitetään mahdollisuus sovittaa yhteen bussien ja yhteysalusliikenteen aikatauluja. Sipoon kunnanhallitus hyväksyi v. 2022 lausunnon HSL:n toiminnan ja talouden suunnitelmaan 2023 ja pidemmän aikavälin näkymiin. HSL:n talous on hyvin haasteellinen ja kunnanhallitus on päättänyt kannattaa HSL:n kanssa arvioitua palvelutasosäästöjä, joita aloitettiin toteuttamaan jo vuonna 2021. Ne jatkuvat yhä.

#### **Fler bussförbindelser till Gumbostrand och Kalkstrand**

I skärgårdsenkäten år 2022 önskas bättre bussförbindelser till Kalkstrand och Gumbostrand.

Turer också under veckoslut och sommar. Dessutom borde förbindelsebåttrafikens och bussarnas tidtabeller anpassas till varandra.

[Planläggningsenheten/Utvecklings- och planläggningscentralen \(trafikplanering\)](#)

[Helsingforsregionens trafik HRT, NTM-centralen i Egentliga Finland](#)

**Svar:**

#### **26. Subventoidut raskaat kuljetukset saaristossa**

Varsinais-Suomen ELY-keskus rahoittama raskaskuljetuspalvelu on tarkoitettu palvelemaan saariston kehityksen edistämisestä annetussa laissa määriteltyä saariston vakinaista asutusta ja saariston elinkeinotoimintaa. Myös Sipoon saaristossa toivotaan tällaista palvelua.

[Sipoon saaristovaltuuskunta, kunnanhallitus](#)

[Varsinais-Suomen ELY-keskus](#)

**Vastaus:**

Kunnanhallitus on 7.11.2022 § 339 saaristovaltuuskunnan ehdotuksesta päättänyt, että Sipoon kunta esittää Varsinais-Suomen ELY-keskukselle, että ELY-keskus tukisi raskaskuljetuksia Sipoon saaristossa vastaavalla tavalla kuin muilla saaristoalueilla.

ELY-keskus tutkii mahdollisuutta toteuttaa Sipoon saaristossa raskaskuljetuksia tuettuna saaristoliikenteenä, kuten esim. Raaseporissa ja Loviisassa. Uuden raskaskuljetusreitit toteutus vaatii kuitenkin saaristoliikenteen määrärahalisäyksen. Asiaa valmistellaan ja lisätietoa on näillä näkymin odotettavissa syksyn aikana.

#### **Subventionerade tunga transporter i skärgården**

NTM-centralen i Egentliga Finland finansierar tunga transporter att betjäna den fast bosatta befolkningen i skärgården och näringsverksamheten i skärgården i enlighet med lagen om främjande av skärgårdens utveckling. Detta slag av service önskas också i Sibbo skärgård.

[Sibbo skärgårdsdelegation, kommunstyrelsen](#)

[NTM-centralen i Egentliga Finland](#)

#### **Svar:**

#### **27. Paremmat sähköyhteydet**

Vuoden 2022 saaristokyselyn mukaan toivotaan paremmat sähköyhteydet saaristossa. Sähkökatkoksia on aivan liian usein ja kauan.

[Tekniikka- ja ympäristöosasto, Keravan Energia Oy](#)

#### **Vastaus:**

Kunnan sähköverkosta ja myös saariston sähköyhteyksien huoltovarmuudesta vastaa Keravan Energia Oy.

#### **Bättre elförbindelser**

Enligt svaren från skärgårdsenkäten 2022 önskas bättre elförbindelser i skärgården. Elavbrott alltför ofta och länge.

[Avdelningen för teknik och miljö, Kervo Energi Ab](#)

#### **Svar:**

#### **28. Kevytliikenneyhteys Gumbostrandiin**

Kevytliikenneyhteys toivotaan Gumbostrandin satamaan.

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)

[Uudenmaan ELY-keskus](#)

#### **Vastaus:**

Jalankulun ja pyöräilyn yhteydet Gumbostrandiin kulkevat lähinnä ajokaistoilla ja niiden reunoissa.

Tieyhteydet ovat joko ELY-keskuksen hallinnoimia teitä tai yksityisteitä. Kunta on säännöllisesti yhteydessä ELY-keskukseen jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien parantamisesta Sipoon alueella. Gumbostrandiin kulkeva tie on kapeutensa ja mutkaisuutensa vuoksi haastava kohde näiden yhteyksien kehittämiseksi.

### En lättrafikled till Gumbostrand

En lättrafikförbindelse önskas till hamnen i Gumbostrand.

Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö  
NTM-centralen i Nyland

**Svar:**

### 29. Vesiliikenteen nopeusrajoitukset

Vuoden 2022 saaristokyselyssä toivotaan, ettei uusia nopeusrajoituksia astuisi voimaan. Esimerkiksi ei ole mitään järkeä, että koko Sipoonlahti on yhtä nopeusrajoitusalueetta. Aaltojenmuodostuskiellot olisi tervetulleita ja olisi hyvä saada ylisuuret veneet pois sisäväyliltä. Toisaalta todetaan myös, että nopeusrajoituksia tarvitaan yleisimmissä väylissä.

Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto  
Väylävirasto

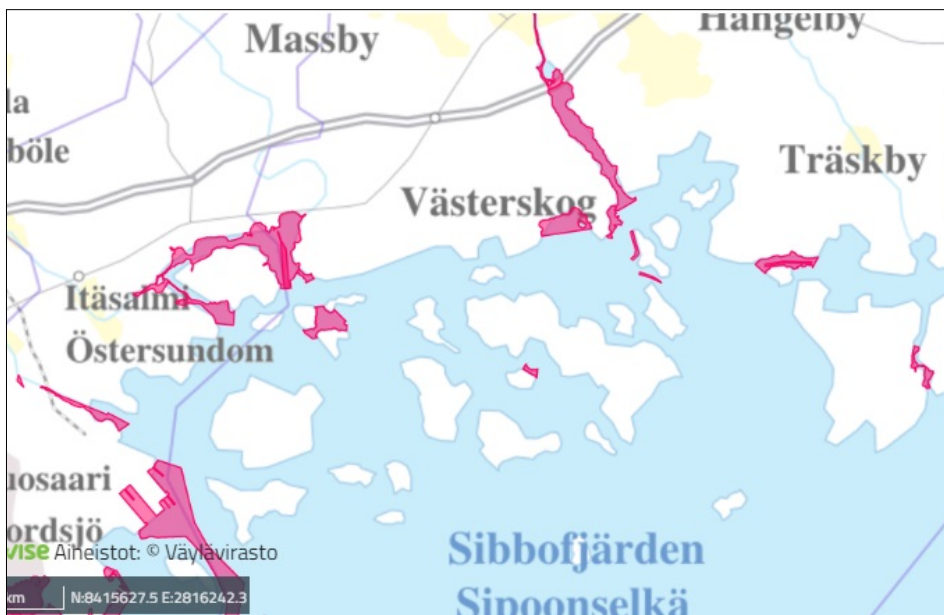
**Vastaus:**

Vesiliikenteen nopeusrajoituksista vastaa väylävirasto. Väylävirasto on vastikään päättänyt aaltojenmuodostuskiellosta Sipoonlahden alueella.

### Fartbegränsningar inom vattentrafiken

I skärgårdsenkäten år 2022 önskas att inga nya fartbegränsningar skulle träda i kraft. Det är till exempel inte vettigt att hela Sibboviken är ett enda fartbegränsningsområde. Förbud mot att åsamka vågsvall är välkomna och också förbud mot överstora båtar i inre leder. Å andra sidan konstateras också att fartbegränsningar behövs i de allmännaste farlederna.

Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö  
Trafikledsverket



**Svar:**



## F VIHER- JA VIRKISTYSALUEET – GRÖNOMRÅDEN OCH REKREATIONSOMRÅDEN

### 30. Viher- ja virkistysaluestrategian päivittäminen

Kunnan viher- ja virkistysaluestrategia vuodelta 2011 päivitetään ja sitä täydennetään toimenpideohjelmalla. Selvitetään mahdollisuudet edistää rannikkoalueen virkistyskäyttöä, muun muassa uinnin ja veneilyn osalta ja ottaa käyttöön uusia virkistysalueita, esimerkiksi Takavedaholmenin kiinteistö.

[Kaavoitusyksikkö/Kehitys- ja kaavoituskeskus](#)  
[Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut/Sivistysosasto](#)

#### Vastaus:

Sipoon kunta on käynnistänyt yleiskaavan 2050 laadinnan. Työn tavoitteita valmistellaan parhaillaan. Yksi työn tavoitteista on 'Viheralueet ja luonnonympäristö ovat Sipoon keskeinen alueiden kehittämisen pääoma'. Merenrannan, saariston ja virkistysalueiden saavutettavuutta ja toimintoja parannetaan. Yleiskaavatyön pohjalta myös viher- ja virkistysaluestrategia ja siihen liittyvä toimenpideohjelma on perusteltua päivittää. Osana taajamien ja asuinympäristöjen kehittämistä turvataan ja parannetaan virkistys- ja ulkoiluverkoston saavutettavuutta, jatkuvuutta ja kattavuutta. Viher- ja virkistysalueiden kehittämisessä huomioidaan tärkeät luonto- ja maisema-arvot ja edistetään niiden säilymistä.

#### Strategin för grön- och rekreationsområdena uppdateras

Kommunens strategi för grön- och rekreationsområdena från år 2011 uppdateras och kompletteras med ett åtgärdsprogram. Kommunen utreder möjligheterna att främja utnyttjandet av kustområdet för rekreation, bland annat för simning och båtliv och att ta i bruk nya rekreationsområden, till exempel fastigheten på Takavedaholmen.

[Planläggningsenheten/Utvecklings- och planläggningscentralen,](#)  
[Kultur- och fritidstjänster/Bildningsavdelningen](#)

#### Svar:

### 31. Virkistysalueiden kunnostaminen

Saaristossa sijaitsevien virkistysalueiden kunnostetaan ja kehitetään. Kunnan talousarvioon varataan määräraha ulkoilusaarten palvelutarjonnan parantamiseksi. Esteetön käyntikohde luodaan, esimerkiksi Norrkullalandetin virkistysalue.

[Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut/Sivistysosasto](#)

#### Vastaus:

Vuonna 2023 talousarviossa on varattu 20 000 € saariston virkistysalueiden kehittämiseen. Lisäksi valtiolta on anottu valtion avustusta virkistysalueiden kehittämiseen. Sipoon kunnalle on myönnetty 17 400 € vuosiksi 2022–2024. Kunnostus- ja kehittämistarpeiden kartoitus on aloitettu. Nykyisillä määrärahoilla kyetään ylläpitämään nykyinen palvelutaso.

Esteettömyys edellyttää, että yhteysalus on esteetön. Lisäksi laiturirakennelman pitää mahdollistaa esteettömän mairinnousun. Ulkoilureitit ja muut tiliteetit pitää kunnostaa esteettömiksi. Hiekkarannalle tulee asentaa kumimatto, joka mahdollistaa pyörätuolilla kulkemisen.

Esteettömyyden toteuttamisen edellyttää investointeja, joiden toteuttamiseksi tulee laatia suunnitelma ja sen pohjalta investointiesitys yhteistyössä esteettömyystyöryhmän kanssa.

Esitetyt uudistukset edellyttävät, että vuosittaista määrärahaa korotetaan.

#### **Rekreatiionsområdena istandsätts**

Rekreatiionsområdena i skärgården borde istandsättas och utvecklas. I kommunens budget reserveras ett anslag för att förbättra serviceutbudet på friluftsholmarna. Ett hinderfritt besöksmål skapas, till exempel Norrkullandets friluftsområde.

[Kultur- och fritidstjänster/Bildningsavdelningen](#)

#### **Svar:**

### **32. Viherreitti Sipoonkorven kansallispuistosta merelle**

Kunta suunnittelee yhteistyössä Helsingin kaupungin ja Metsähallituksen kanssa viherreitit Sipoonkorven kansallispuistosta merelle asti.

[Kaavoitusyksikkö ja Elinkeinoyksikkö/Kehitys- ja kaavoituskeskus](#)  
[Helsingin kaupunki, Metsähallitus](#)

#### **Vastaus:**

Sipoon kunta on käynnistänyt yleiskaavan 2050 laadinnan. Työn tavoitteita valmistellaan parhaillaan. Yksi työn tavoitteista on 'Viheralueet ja luonnonympäristö ovat Sipoon keskeinen alueiden kehittämisen pääoma'. Viheralueverkosto myös Sipoonkorven kansallispuistosta merelle tulee kokonaisuutena päivitettyksi ja tuetuksi yleiskaavalla ja ohjeellisella reitillä. Sen jälkeen on luontevaa tarvittaessa laatia mahdollisen ulkoilureitin tarkempi suunnitelma. Kansallispuistoja hallinnoi metsähallitus, joten tarkempi suunnittelu edellyttää tiivistä yhteistyötä heidän kanssaan.

### **En grönområdesled från Sibbo storskog till havet**

Kommunen planerar i samråd med Helsingfors stad och Forststyrelsen en grönområdesled från nationalparken Sibbo storskog ända ut till havet.

[Planläggningsenheten och Näringsenheten/Utvecklings- och planläggningscentralen](#)  
[Helsingfors stad, Forststyrelsen](#)

#### **Svar:**

### **33. Satama-alueiden suunnittelu**

Satama-alueiden suunnittelussa otetaan huomioon, että ne toimivat myös virkistysalueina.

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka ja ympäristöosasto](#)  
[Kaavoitusyksikkö/Kehitys- ja kaavoituskeskus](#)  
[Uudenmaan ELY-keskus](#)

#### **Vastaus:**

Yleisistä satama-alueista vastaa pääosin ELY-keskus. Satama-alueilla on tilaa rajallisesti ja mm. turvallisuustekijät rajaavat alueiden virkistyskäyttöä. Alueita kehitettäessä on kuitenkin tärkeää huomioida viihtyisyys ja virkistysarvot mahdollisimman hyvin.

### **Planering av hamnområdena**

Vid planeringen av hamnområdena beaktas att de också fungerar som rekreationsområden.

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)

[Planläggningsenheten/Utvecklings- och planläggningscentralen](#)

[NTM-centralen i Nyland](#)

**Svar:**

### **34. Luontopolkujen rakentaminen saariin**

Selvitetään mahdollisuudet rakentaa luontopolkuja saariin.

[Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut/Sivistysosasto, saaristovaltuuskunta, asukkaat](#)

**Vastaus:**

Olemassa oleviin luontopolkuja voidaan kehittää lisäämällä niihin opasteita, joissa on esimerkiksi QR-koodeja. Niiden avulla avautuu tietoja paikallisesta luonnosta.

### **Naturstiggar på öar**

Möjligheterna att bygga naturstiggar på holmar utreds.

[Kultur- och fritidstjänster/Bildningsavdelningen, skärgårdsdelegationen, invånare](#)

**Svar:**

### **35. Julkinen uimaranta meren rannalla**

Vuoden 2022 saaristokyselyssä toivotaan julkista uimarantaa meren rannalla, jonne pääsee autolla.

Milloin rakennetaan Hitån uimaranta? Onko muita sopivia kohteita?

[Katu- ja viheralueet -yksikkö/Tekniikka- ja ympäristöosasto](#)

[Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut/Sivistysosasto](#)

**Vastaus:**

Sipoon kunta on jo pitkään kaavaillut uimarantaa meren äärelle. Viimeisimpänä kunta on selvittänyt uimarannan toteutusta Hitåseen, mutta uimarannan toteuttaminen vaikuttaa tällä hetkellä epätodennäköiseltä, sillä alueella on merkittäviä luontoarvoja, jotka saattavat estää rakentamisen. Selvitystyö on kuitenkin vielä käynnissä ja kunta on samalla aloittanut työn vaihtoehtoisten sijaintipaikkojen tunnistamiseksi.

### **En allmän badstrand vid havet**

I skärgårdsenkäten år 2022 önskas en allmän badstrand vid havet, till vilken man kan ta sig med bil.

När byggs Hitå badstrand? Finns andra lämpliga ställen?

[Enheten Gator och grönområden/Avdelningen för teknik och miljö](#)

[Kultur- och fritidstjänster/Bildningsavdelningen](#)

**Svar:**

### **36. Käyntikohteet ja kulutuserkät alueet**

Määritellään käyntikohteita ja kulutuserkkiä alueita saaristossa yhdessä asukkaiden kanssa.



[Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut/Sivistysosasto, saaristovaltuuskunta, asukkaat](#)

**Vastaus:**

Kartoitus ja selvittäminen on tehtävä tiiviissä yhteistyössä yhdyskunnan ja ympäristön toimialan kanssa. Osallistaminen ja työstö tiiviissä yhteistyössä asukkaiden ja saaristovaltuuskunnan kanssa on ensisijaista.

**Besöksmål och slitagekänsliga områden**

Besöksmål och slitagekänsliga områden i skärgården identifieras tillsammans med invånare.

[Kultur- och fritidstjänster/Bildningsavdelningen, skärgårdsdelegationen, invånare](#)

**Svar:**

**37. Rantautumispaikkojen lisääminen**

Vuoden 2022 saaristokyselyssä toivotaan lisää kajakkien rantautumispaikkoja. Veneilijöille tehdyt laiturit ovat liian korkeita. Kallioissa olevat kiinnitysrenkaat eivät toimi melojille, pitää olla matala ranta, mielellään ei kivikkoisen eikä liukas kallio. Veneiden osalta toivotaan lisää poijupaikkoja retkeilykohteissa. Laituri on plussaa, mutta kalliokoukut ja poijutkin riittäisivät hyvin.

[Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut/Sivistysosasto](#)

**Vastaus:**

Kalliokoukkujen määrää voidaan lisätä erityisesti Östhomeniin, joka mahdollistaa rantautumisen eri puolille saarta. Poijupaikkoja on lisätty laitureiden yhteyteen Norrkullalandetissa. Rantautumispaikkojen kartoitus ja selvitys tarvittavista toimenpiteistä voidaan toteuttaa kesällä 2023.

**Fler landstigningsplatser**

I skärgårdsenkäten 2022 önskas fler landstigningsplatser för kajaker. Bryggorna för båtar är alltför höga. Ringarna i bergsklippor passar inte för paddlare. Det bör vara en låglänt strand, helst inte stenig och inte hala klippor. För båtarnas del önskas fler bojplatser i anslutning till utflyktsmål. Bryggor är bäst, men klippfästen och bojar räcker.

[Kultur- och fritidstjänster/Bildningsavdelningen](#)

**Svar:**

**G ELÄIN- JA KASVIMAAILMA – DJUR- OCH VÄXTVÄRLDEN**

**38. Hylje- ja merimetsokannat**

Kunta yrittää aktiivisesti vaikuttaa valtakunnallisen tason päätösprosessiin ratkaisujen löytämiseksi siihen, miten nopeasti kasvavien hylje- ja merimetsokantojen aiheuttamat, ympäristön ja virkistykseen kannalta kielteiset vaikutukset voitaisiin minimoida.

[Porvoon ympäristöterveydenhuolto/Porvoon kaupunki](#)

**Vastaus:**

Suojeltujen, mahdollista terveysriskiä lisäävien lintulajien osalta (merimetsot, valkoposkihanhet) on tarpeen selvittää, voidaanko ennakoivilla toimenpiteillä ehkäistä pesimistä ja parveilua tiheästi asutussa saaristossa ja lähellä asutusta siten, että yksityisten ja yleisten uimarantojen veden laatu ei heikkene terveyshaittaa aiheuttavaksi.

Mahdollisia vastuutahoja käytännön toimenpiteille ovat kiinteistön- ja maanomistajat, mutta myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset sekä kunnan viheralueista vastaavat organisaatiot tukevat tarvittaessa neuvonnalla ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä. Tärkeä asiantuntija- ja viranomaistaho on Varsinais-Suomen ELY-keskus (Poikkeusluvut rauhoitettuja lajeja koskevista rauhoitussäännöksistä).

Ympäristöterveydenhuolto vastaa yleisten uimarantojen terveysvalvonnasta sekä uimaveden terveyshaittoihin liittyvästä tiedottamisesta ja neuvonnasta.

### **Säl- och storskarvpopulationen**

Kommunen försöker aktivt påverka beslutsprocessen på riksnivå att finna lösningar till hur man

kunde minimera de negativa effekter som ett snabbt ökande antal sälar och storskarvar har ur miljö- och rekreationssynvinkel.

[Borgå miljöhälsovård/Borgå stad](#)

### **Svar:**

#### **39. Vesilintujen suojeleminen**

Vuoden 2022 saaristokyselyssä tuodaan esille, että vesilintuja (ei merimetsoja) tulisi suojella, minkkejä on saaristossa paljon. Sen huomaa vähentyneenä lintujen määränä. Myös vesiskoottereille jotain nopeusrajoituksia varsinkin alkukesästä lintujen suojelemiseksi.

[Porvoon ympäristöterveydenhuolto/Porvoon kaupunki](#)

### **Vastaus:**

Suojeltujen, mahdollista terveysriskiä lisäävien lintulajien osalta (merimetsot, valkoposkihanhet) on tarpeen selvittää, voidaanko ennakoivilla toimenpiteillä ehkäistä pesimistä ja parveilua tiheästi asutussa saaristossa ja lähellä asutusta siten, että yksityisten ja yleisten uimarantojen veden laatu ei heikkene terveyshaittaa aiheuttavaksi.

Mahdollisia vastuutahoja käytännön toimenpiteille ovat kiinteistön- ja maanomistajat, mutta myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset sekä kunnan viheralueista vastaavat organisaatiot tukevat tarvittaessa neuvonnalla ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä. Tärkeä asiantuntija- ja viranomaistaho on varsinais-Suomen ELY-keskus (Poikkeusluvut rauhoitettuja lajeja koskevista rauhoitussäännöksistä).

Ympäristöterveydenhuolto vastaa yleisten uimarantojen terveysvalvonnasta sekä uimaveden terveyshaittoihin liittyvästä tiedottamisesta ja neuvonnasta.

### **Skyddande av sjöfåglar**

I skärgårdsenkäten år 2022 förs fram att sjöfåglar (inte storskarvar) borde skyddas, det finns gott om minkar i skärgården. Det märks i ett minskat antal sjöfåglar. Också för vattenskottrar borde införas hastighetsbegränsningar speciellt i början av sommaren för att skydda fågelbeståndet.

[Borgå miljöhälsovård/Borgå stad](#)

**Svar:**

#### 40. Peura- ja metsäkauriskanta

Vuoden 2022 saaristokyselyssä ilmoitetaan, että peura- ja metsäkauriskanta on liian iso saaristossa.

[Porvoon ympäristöterveydenhuolto/Porvoon kaupunki](#)

**Vastaus:**

Mahdollista terveysriskiä lisäävien riistaeläinten suunnitelmallisen kannanharvennuksen mahdollisuus tiheästi asutulla alueella tulisi selvittää. Myös talviruokinnan tarvetta on samalla syytä arvioida. Esimerkiksi runsailla peura-, kauris- ja jäniskannoilla voi olla vaikutusta borreliaa ja puutiaisaivokuumetta levittävien punkkien esiintyvyyteen. Tärkeää on myös informoida saaristoluonnossa liikkuvaa väestöä puutiaisten välityksellä leviävien sairauksien ennaltaehkäisystä ihon peittävällä vaatteuksella, punkkikarkotteilla, omatoimisilla punkkitarkastuksilla (vaatteet, perheenjäsenet ja lemmikit) ja rokottautumalla. Puutiaisten välityksellä leviäviä sairauksia voi lisäksi torjua aitaamalla oleskelualueet ja pitämällä oleskelualueiden kasvusto matalana.

Mahdollisia vastuutahoja käytännön toimenpiteille ovat paikalliset metsästysseurat, riistanhoitoyhdistykset ja kiinteistönomistajat. Tärkeitä viranomaisyhteistyötahoja on Suomen riistakeskuksen Uudenmaan toimipiste sekä Itä-uudenmaan hyvinvointialue.

#### Hjort- och rådjursstammen

I skärgårdsenkäten 2022 anges att hjort- och rådjursstammen är för stor i skärgården.

[Borgå miljöhälsövård/Borgå stad](#)

**Svar:**

#### 41. Meriveden laatu

Vuoden 2022 saaristokyselyssä todetaan, että Sipoon saariston vesi on likaista ja pohja on hyvin rehevöitynyt. Olisiko mahdollisuuksia vähentää Sipoon jokeen päätyvät ravinnepäästöt?

[Porvoon ympäristöterveydenhuolto/Porvoon kaupunki](#)

**Vastaus:**

Rehevöityneessä Itämeressä runsas sinileväkukinta on jokakesäistä. Useat Itämeressä esiintyvät sinilevälajit ovat myrkyllisiä. Sinilevien määrää voi hillitä vähentämällä vesistöjen ravinnekuormitusta, eritoten fosforikuormitusta. Ranta-alueilla ja vesistöjen valuma-alueilla tulisikin kiinnittää erityistä huomiota jätevesien käsittelyyn ja johtamiseen siten, että ravinteiden kulkeutuminen vesistöihin vähenee. Jätevesien käsittelyyn liittyvää neuvontaa ja valvontaa voi olla tarpeen lisätä. Ravinteiden vesistöihin huuhtoutumista ehkäiseviä viljelymenetelmiä on myös tarpeen tukea. Sinilevien aiheuttamien terveyshaittojen vähentämiseksi on tärkeää lisätä myös väestön kykyä tunnistaa sinilevä ja välttää omatoimisesti altistumista sinilevän tuottamille myrkyille.

Mahdollisia vastuutahoa käytännön toimenpiteille ovat kiinteistönomistajat vesistöjen valuma-alueella, kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset sekä yleisten uimarantojen ylläpitäjät. Tärkeä viranomaisyhteistyötaho on Itäisen Uudenmaan maaseutuhallinto. Ympäristöterveydenhuolto vastaa yleisten uimarantojen terveysvalvonnasta sekä terveyshaittoihin liittyvästä tiedottamisesta sekä neuvonnasta.

### **Kvaliteten på havsvattnet**

I skärgårdsenkäten år 2022 konstateras att havsvattnet är smutsigt och havsbotten övergödd i Sibbo skärgård. Kunde näringsutsläppen i Sibbo å minskas?

[Borgå miljöhälsovård/Borgå stad](#)

**Svar:**